

Competitive Intelligence Course Model for the Knowledge and Information Science Curriculum

Narges Oraee

Ph.D Candidate, Knowledge and Information Science, Faculty of Education Sciences & Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. E-mail: nargesoraee@gmail.com

Azam Sanatjoo

*Corresponding Author, Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education Sciences & Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. E-mail: sanatjoo@um.ac.ir

Mohamad Reza Ahanchian

Professor, Department of Educational Management, Faculty of Education Sciences & Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. E-mail: ahanchi8@um.ac.ir

Abstract

Objective: The purpose of this research is to present a model for the competitive intelligence course in the Knowledge and Information Science curriculum by drawing a picture of the status of competitive intelligence in the international arena from the perspective of research and education as well as obtaining expert opinion.

Methodology: This research used a mixed approach and quantitative content analysis is done in two parts. The first population of this research is all the scientific productions indexed at WOS Database from 1945 to 2018. In the second part, among the countries that produce scientific works in the field of library and information science, purposive sampling was done and the curriculum of library and information science schools of the country with the most scientific products in the field of competitive intelligence was analyzed (52 universities, the second population research). After analyzing the content of the competitive intelligence curriculum at five universities, the curriculum model was developed. The third research community consists of experts and professors of information science and science. The data from this study was collected through two researcher-made checklists and one questionnaire. For data analyzing, statistics such as frequency, percentage and ration test were used.

Findings: The results of the research showed that the fields of Librarianship and Information Science, Business, Computer, Chemistry, Engineering are concerned with Competitive Intelligence, respectively. But, the field of information science and librarianship has the highest

scientific output in the subject of competitive intelligence. Most of the products are in 2016, and the United States has been the leading supplier of these products and Spain ranks second and Brazil third in the competitive intelligence field. Universities in Grenada and West Eurasia have had the most number of participants in this field. Jin, Vaughan, Bouthollier, Wiley, and Simon have the most products. Scientific products are more in the form of paper and then books. Most of the citations given to scientific productions are in the topic of intelligence 220 and it happened in 2018. Competitive intelligence is taught in most schools and educational departments of library and information science in the country with the highest scientific output. In the model, the name, syllabus, etc. were considered and this model was approved by experts. **Conclusion:** The results indicate that the lack of Iran and Iranians in the field of competitive intelligence in Knowledge and Information Science is very clear and it is necessary that this issue is considered in the curriculum of Knowledge and Information Science. The agreement of the information and knowledge experts is an indication of their interest in the extent of the frontier of the field and in gaining more market share.

Keywords: Education, Curriculum, Knowledge and Information Science, Librarianship, Competitive intelligence

Article type: Research

How to cite:

Oraee, Narges; Sanatjoo, Azam; Ahanchian, Mohamad Reza (2022). Competitive Intelligence Course Model for the Knowledge and Information Science Curriculum. *Library and Information Sciences*, 25(2), 62-94.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 07/08/2019

Received in revised form: 17/12/2019

Accepted: 11/01/2020

Available online: 15/08/2022

Publisher: Central Library of Astan Quds Razavi
Library and Information Sciences, 2022, Vol. 25, No.2, pp. 62-94.

© The author(s)

ارائه الگوی درس هوشمندی رقابتی برای برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی

نرگس اورعی

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. رایانامه: nargesoraee@gmail.com

اعظم صنعت‌جو

*نویسنده مسئول، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. رایانامه: sanatjoo@um.ac.ir

محمد رضا آهنچیان

استاد گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. رایانامه: ahanchi8@um.ac.ir

چکیده

هدف: هدف از انجام این پژوهش ارائه الگویی برای درس هوشمندی رقابتی در برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی از طریق ترسیم تصویر وضعیت هوشمندی رقابتی در عرصه بین‌المللی از منظر پژوهش و آموزش و همچنین کسب نظر خبرگان است.

روش کار: پژوهش حاضر با رویکرد چند روشی و بهره‌گیری از روش تحلیل محتوای کمی در سه بخش صورت پذیرفته است. جامعه اول این پژوهش، کلیه تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه استنادی وب آو ساینس از سال ۱۹۴۵ تا سال ۲۰۱۸ است. در بخش دوم در بین کشورهای تولیدکننده آثار علمی پایگاه استنادی وب آو ساینس در حوزه علم کتابخانه و اطلاعات نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفت و برنامه درسی دانشکده‌ها و یا گروه‌های علم کتابخانه و اطلاعات کشوری که بیشترین تولیدات علمی را در حوزه هوشمندی رقابتی داشت، مورد تحلیل محتوا قرار گرفت (۵۲ دانشگاه، جامعه دوم پژوهش بود). پس از تحلیل محتوای برنامه درس هوشمندی رقابتی در پنج دانشگاه، الگوی درس تدوین شد. جامعه سوم پژوهش، خبرگان و استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی هستند. داده‌های این پژوهش از طریق سیاهه وارسی محقق ساخته و بر اساس مشاهده مستقیم و همچنین پرسشنامه به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آماره‌هایی مانند فراوانی و درصد و آزمون نسبت استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که حوزه علم کتابخانه و اطلاعات، بیشترین میزان تولیدات علمی را در موضوع هوشمندی رقابتی به خود اختصاص داده است. بیشترین تولیدات در سال ۲۰۱۶ بوده و کشور آمریکا در زمینه این تولیدات پیشتاز بوده است. دانشگاه‌های گرانا و غرب اوراسیا در این زمینه بیشترین سهم مشارکت را داشته‌اند. چین، واکان، بوتلیبر و سیمون پر تولیدترین افراد در این حوزه بوده‌اند. تولیدات علمی بیشتر در قالب مقاله بوده و میزان استناد به این آثار در سال ۲۰۱۸ به بیشترین مقدار خود رسیده است. هوشمندی رقابتی در اکثر دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات در کشوری که بیشترین میزان تولیدات علمی را دارد، تدریس می‌شود. در الگوی درس هوشمندی رقابتی برای رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی که بر اساس دانشگاه‌های آمریکا پیشنهاد شد مواردی مانند نام، تعداد واحد، سرفصل‌ها و نظایر این مورد توجه قرار گرفت و سپس ارائه این درس و الگوی آن مورد تأیید خبرگان واقع شد.

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی است که فقدان حضور ایران و ایرانیان در عرصه هوشمندی رقابتی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی بسیار آشکار است. موافقت خبرگان و استادان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی با وجود این درس نشان از علاقمندی آن‌ها به مرزگستری رشته و کسب سهم بیشتر در بازار کار است.

کلیدواژه‌ها: آموزش، برنامه درسی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، کتابداری، هوشمندی رقابتی

نوع مقاله: پژوهشی

استناد: اورعی، نرگس؛ صنعت‌جو، اعظم؛ آهنچیان، محمد رضا (۱۴۰۱). ارائه الگوی درس هوشمندی رقابتی برای برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۵(۲)، ۶۲-۹۴.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۵/۱۶ تاریخ ویرایش: ۱۳۹۸/۹/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۲۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۲۴

ناشر: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۴۰۱، دوره ۲۵، شماره ۲، شماره پیاپی ۹۸، صص. ۶۲-۹۴

© نویسندگان

مقدمه

در دنیای کنونی، دانشگاه‌ها متولیان اصلی برنامه‌های آموزشی برای تربیت نیروی انسانی در رشته‌های علمی و تخصصی هستند، اما مسئله اینجاست که معمولاً آهنگ تغییر و رشد نوآوری‌های عرصه شغلی، از آهنگ دگرگونی در برنامه‌های آموزشی سریع‌تر است و آموزش‌های دریافتی اغلب به خلأهایی دچار می‌شوند (حری، ۱۳۸۵). تعیین ساختار بهینه نظام برنامه‌ریزی درسی و انتخاب و سازمان‌دهی محتوا از جمله دل‌مشغولی‌های سیاستگذاران نظام‌های آموزشی بوده است (سرمد و وزیر، ۱۳۷۷). بنابراین، پیگیری مداوم فرآیند برنامه‌ریزی برای بازنگری و روزآمدسازی برنامه‌های آموزشی، برای تکمیل رسالت اصلی دانشگاه‌ها، ضروری به نظر می‌رسد. هماهنگی با بازار کار و نیازهای زمانی و مقطعی، تنها لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزشی و علمی نیست، بلکه تحولات محیطی و همه‌جانبه در طول زمان، ضرورت هماهنگی با تحولات و پارادایم‌های علمی و ضرورت یکپارچه‌سازی و پیوستگی ابعاد و مقوله‌های حوزه‌های علمی، گسترش و تعمیق فرهنگ پژوهش، ایجاد روحیه خلاق و تفکر انتقادی، ابعاد دیگری از ضرورت‌های بازنگری و بازاندیشی در نظام‌ها و ساختارهای علمی و به ویژه آموزشی است (حیدری، ۱۳۹۰). علاوه بر این، یکی از مهمترین چالش‌هایی که نظام آموزش عالی با آن مواجه شده است لزوم پاسخگو بودن دانشگاه در برابر نیازهای جامعه و بازار کار است. بنابراین، همسویی آموزش با نیازهای بازار کار و ایجاد مهارت‌ها و بستری برای اشتغال دانش‌آموختگان از ضروریات است. چرا که امروزه بحران اشتغال نه تنها یکی از مهمترین مسائل اجتماعی روز جهان به شمار می‌رود، بلکه با توجه به بحران‌های اقتصادی اخیر می‌توان آن را مهمترین چالش اجتماعی چند دهه آینده نیز به حساب آورد (رستمی، گراوندی و زرافشانی، ۱۳۹۰). این موضوع به ویژه با خیل گسترده دانش‌آموختگان فاقد مهارت شدت یافته است. دانش‌آموختگان علم اطلاعات و دانش‌شناسی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. اگرچه گمان عمومی بر این است که دانش‌آموختگان علم کتابخانه و اطلاعات^۱ فقط می‌توانند سمت کتابدار را در کتابخانه‌ها ایفا کنند اما آنان شایستگی‌هایی مانند مدیریت اطلاعات، دانش در مورد منابع اطلاعاتی، سازماندهی اطلاعات، بازیابی اطلاعات و بازاریابی اطلاعات دارند که از دید بیشتر افراد جامعه پنهان مانده است (هاکسون و نلک^۲، ۲۰۱۵). آن‌ها می‌توانند در محیطی مانند آنچه کرونین و دیگران^۳ (۱۹۹۳)، سرزمین ناشناخته برای کتابداران و متخصصان اطلاعاتی توصیف کردند، مشاغل جدیدی را کسب کنند و کارهای اطلاعاتی را خارج از مجموعه کتابخانه با مهارت‌هایی که دارند انجام دهند (جین و بوتلیر^۴، ۲۰۱۲).

1. Library & Information Science

2. Hakansso & Nelke

3. Cronin

4. Jin & Bouthillier

هوشمندی رقابتی فرآیندی نظام‌مند و اخلاقی است برای جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل اطلاعات محیط خارجی و انتشار هوشمندی که می‌تواند بر روی تصمیم‌ها، برنامه‌ها و اعمال سازمان تأثیر بگذارد (مانگوا و فوریه، ۲۰۱۸^۱).

هوشمندی رقابتی ترکیبی از رشته‌های گوناگون مانند اقتصاد، مدیریت، بازاریابی و کتابداری است (جوهری و استفان، ۲۰۰۶^۲). این سرشت بین رشته‌ای، امکان استفاده از مبانی و رویکردهای این رشته‌ها را فراهم می‌کند.

هوشمندی رقابتی در سازمان‌ها باعث افزایش کیفیت اطلاعات، تسریع در تصمیم‌گیری، ارتقاء فرآیندهای سازمانی به گونه‌ای نظام‌مند، افزایش اثربخشی سازمانی، کاهش هزینه‌ها، افزایش آگاهی سازمانی، بهبود وضعیت جریان و انتشار اطلاعات، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها و صرفه‌جویی در زمان می‌گردد (اسفانیکوا، ماساروا، ۲۰۱۴^۳). همچنین هوشمندی رقابتی باعث کشف مشتریان ناشناخته؛ برنامه‌ریزی استراتژیک بهتر؛ دیدگاه وسیع‌تر نسبت به دانش پنهان موجود در سازمان؛ پشتیبانی از مجموعه نظام‌مند اطلاعات و تجدیدنظر در صورت نیاز خواهد شد. افزون بر مواردی که پیش‌تر بیان شد، هوشمندی رقابتی سبب افزایش درآمد سالانه شرکت‌ها می‌شود (نگوگی، گاکور، موگو، ۲۰۱۲^۴؛ دیویس، ۲۰۰۴^۵؛ گزارش گروه آینده، ۱۹۹۵-۱۹۹۸^۶؛ فولد، ۱۹۹۵^۷). هوشمندی رقابتی به سازمان‌ها و شرکت‌ها کمک می‌کند که در فضای رقابتی موجود برای مقابله با بحران بقاء، توسعه مداوم یا حتی حفظ موقعیت جاری خود در رقابت چه در سطح ملی و چه در سطح بین‌المللی مجهز باشند.

بخش اعظم فرایند هوشمندی رقابتی، مجموعه فعالیت‌ها و اقدامات اطلاعاتی است و این در حالی است که در علم اطلاعات و دانش‌شناسی به موضوعاتی از قبیل برآوردن نیازهای اطلاعاتی افراد، سازمان‌دهی، پردازش و انتقال اطلاعات و غیره که در واقع اقدامات اطلاعاتی محسوب می‌گردند، پرداخته می‌شود. متخصصان اطلاعاتی و کتابداران آموزش‌دیده می‌توانند نقش مهم و حیاتی در اجرا، پیاده‌سازی و توسعه فرآیند هوشمندی رقابتی در سازمان یا شرکت‌ها بر عهده داشته باشند (پاترسون و مارتزوکو، ۲۰۱۲^۸؛ یوزوهو

1. Maungwa & Fourie

2. Juhari & Stephans

3. Stefanikova & Masarova

4. Ngugi, Gakure & Mugo

5. Davis

6. The Futures Group Report

7. Fuld

8. Patterson & Martzoukou

و یایا^۱، ۲۰۱۶). به این وسیله علاوه بر این که برای آن‌ها زمینه و فرصت شغلی فراهم می‌شود، به سازمان‌ها و شرکت‌ها هم در کسب هوشمندی رقابتی کمک می‌کنند.

این در حالی است که نتایج پژوهش اورعی، صنعت‌جو و آهنچیان (۱۳۹۸) نشان داد که فقدان فعالیت رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و متخصصان آن در ایران قابل مشاهده است. همچنین بررسی برنامه آموزشی ارائه شده در این رشته و سرفصل‌های آن‌ها نیز نشان از عدم توجه به مقوله هوشمندی رقابتی دارد. بنابراین در این پژوهش تلاش می‌شود، تصویری از موضوع هوشمندی رقابتی در حوزه علم کتابخانه و اطلاعات در عرصه بین‌المللی از منظر پژوهش و آموزش به منظور الگوبرداری برای کشور ایران ارائه شود. در ابتدا وضعیت موضوع هوشمندی رقابتی در حوزه مزبور از نظر پژوهش با کمک پایگاه استنادی WOS (وب آو ساینس) تبیین می‌گردد. از آنجا که پژوهش و آموزش دو عنصر وابسته به هم هستند، سیمایی از وضعیت آموزش در کشوری که تولید کننده بیشترین آثار علمی و پژوهشی درباره این موضوع است نیز نشان داده می‌شود. در ادامه با بررسی درس هوشمندی رقابتی در دانشگاه‌های کشور مزبور و همچنین کسب نظر خبرگان، الگوی درس هوشمندی رقابتی در برنامه درسی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران ارائه می‌شود.

پژوهش حاضر درصدد پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. وضعیت انتشار تولیدات علمی در موضوع هوشمندی رقابتی در حوزه‌های پژوهشی وب آو ساینس چگونه است؟
۲. میزان انتشار تولیدات علمی در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی تا سال ۲۰۱۸ چگونه است؟
۳. سهم مشارکت سازمان‌ها از نظر شمار تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چگونه است؟
۴. سهم مشارکت کشورها در تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چگونه است؟
۵. پدیدآورندگان تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چه کسانی هستند؟
۶. تنوع تولیدات علمی منتشره در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چیست؟

۷. استنادات داده شده به تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی از نظر تعداد و سال چگونه است؟
۸. وضعیت آموزش هوشمندی رقابتی در دانشگاه‌های کشور تولید کننده بیشترین آثار علمی چگونه است؟
۹. محتوای برنامه درسی هوشمندی رقابتی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر اساس دانشگاه‌های آمریکا چگونه است؟
۱۰. الگوی پیشنهادی درس هوشمندی رقابتی بر اساس ویژگی‌ها و سرفصل‌ها برای رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی چگونه است؟

پیشینه پژوهش

این بخش از پژوهش به بررسی پیشینه‌ها در دو بخش می‌پردازد. در بخش نخست پیشینه‌های مربوط به برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی آورده می‌شود و در بخش بعدی به پیشینه‌های هوشمندی رقابتی پرداخته می‌شود.

تغییر و به‌روز کردن برنامه‌های آموزشی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیرباز توسط افرادی مانند ابرامی (۱۳۵۴)، کوکبی (۱۳۷۶)، حیاتی (۱۳۸۳، ۱۳۷۸)، مرتضایی (۱۳۸۴)، فتاحی (۱۳۹۳، ۱۳۸۴)، ۱۳۹۱، ۱۳۷۹، دیانی (۱۳۷۳، ۱۳۸۵، ۱۳۹۰، ۱۳۷۹) جوکار و احمدی‌پور (۱۳۸۰)، مهرداد (۱۳۸۳)، آزاده تفرشی (۱۳۸۴)، انصاری (۱۳۸۴)، تهوری (۱۳۸۵)، محمدی و دادگر (۱۳۸۶) نوروزی (۱۳۸۷) و حیدری (۱۳۸۹، ۱۳۹۰)، فدایی و برمر (۱۳۹۰)، فتاحی، بگلو و آخشیک (۱۳۹۳) مورد توجه قرار گرفته است.

مرتضایی (۱۳۷۹) با تعمق در برنامه آموزشی دوره‌های تحصیلات تکمیلی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی کشورهای انگلستان، آمریکا، هند و ایران، چشم‌اندازی از وضعیت کلی و نقاط ضعف هر یک ارائه کرد. دیانی و دیگران (۱۳۷۹) به ارزیابی برنامه درسی رشته کتابداری در سطح کارشناسی پرداختند. علومی (۱۳۸۰) دروس ارائه شده موجود در برنامه کتابداری را مورد بررسی قرار داد. حری و سالمی (۱۳۸۲) به بررسی میزان همگونی تدریس مواد با تولید و هدایت آثار توسط اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران پرداختند. پژوهش نوکارتیزی (۱۳۸۳) به مقایسه برنامه‌های درسی دوره کتابداری و اطلاع‌رسانی مصوب ۱۳۶۹ و ۱۳۷۵ پرداخت. مختاری (۱۳۸۴) به بررسی برنامه درسی رشته کتابداری در علوم پزشکی پرداخت. باقری (۱۳۸۴) در پژوهش خود ضرورت بازنگری در برنامه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های ایران در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مورد توجه قرار داد. پژوهش داورپناه، فتاحی و خسروی (۱۳۸۸) بر

ضرورت تغییر نام رشته و محتوای برنامه آموزشی رشته تأکید کرد. حسن زاده و غیوری (۱۳۸۹) دیدگاه جامعه کتابداری را در خصوص تغییر در محتوا، آموزش و عنوان رشته مورد بررسی قرا دادند. بینش‌پور (۱۳۸۹) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود بازنگری درسی دوره کارشناسی رشته کتابداری و علوم اطلاع‌رسانی با نگرش کارآفرینانه را مورد توجه قرار می‌دهد. نصیری، حسین‌پور و معرف‌زاده (۱۳۹۰) به بررسی سرفصل برنامه تحصیلی دوره کاردانی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در آموزش عالی ایران پرداختند. اسدیان و نوروزی چاکلی (۱۳۹۱) میزان انطباق برنامه درسی کارشناسی ارشد علم‌سنجی با اهداف و راهبردهای نقشه جامع علمی کشور را مورد بررسی قراردادند. بیگدلی و حمدی پور (۱۳۹۱) به مقایسه و تحلیل برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی مصوب ۱۳۷۵ و ۱۳۸۸ به روش تحلیل محتوا پرداختند. جلالی دیزجی (۱۳۹۳) مطالعه برنامه‌های آموزشی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی برای بازنگری برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبایی در مقطع کارشناسی را انجام داد. شهبازی و دیگران (۱۳۹۴)، محتوای سرفصل‌های برنامه درسی مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر اساس فرصت‌های شغلی نوظهور مبتنی بر فناوری اطلاعات در بازار جهانی را مورد بررسی قرار دادند. کوبی (۱۳۹۶) به بررسی برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی گرایش مطالعات کتابخانه‌های عمومی پرداخت. نتایج پژوهش چشمه سهرابی، حیدری و عظیمی وزیری (۱۳۹۶) نشان داد که برنامه درسی مصوب از آغاز تاکنون سه دوره زمانی با سه عنوان کتابداری، کتابداری و اطلاع‌رسانی و علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارد که به ترتیب محور اصلی آن‌ها آموزش فهرست‌نویسی و رده‌بندی؛ توسعه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی؛ آموزش فناوری اطلاعات بوده است. آخسیک (۱۳۹۷) به تحلیل و ارزیابی برنامه‌های درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی از منظر دانشی و شناختی پرداخت و نتیجه گرفت که هدف‌های رفتاری برنامه‌های درسی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در هر سه مقطع با وضعیت مطلوب فاصله دارند و بازنگری این برنامه‌ها ضروری است.

لانکاستر (۱۳۷۹) برنامه درسی اطلاع‌رسانی در کشورهای توسعه یافته را ارائه داد. نالمپون و دیگران^۱ (۱۹۹۸) و سراسینگ و تامسوک^۲ (۲۰۰۲)، برنامه‌های آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات را در دانشگاه‌های تایلند مورد بررسی قراردادند. بررسی نیازهای حرفه‌ای و فارغ‌التحصیلان علم کتابخانه و اطلاعات در هند توسط واراالاکشمی^۳ (۲۰۰۶) انجام شد و منجر به پیشنهاد تجدیدنظر در برنامه‌های علم اطلاعات و کتابداری

1. Na Lampun et al.

2. Surasiang & Tuamsuk

3. Varalakshmi

گردید. ناگاتا و دیگران^۱ (۲۰۰۶) در ژاپن به بررسی برنامه‌های آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات پرداختند. کاجبرگ^۲ (۲۰۰۸) به بررسی برنامه درسی علم کتابخانه و اطلاعات در اروپا پرداخت. برنامه‌های درسی رشته علم کتابخانه و اطلاعات در دانشگاه‌های نیجریه توسط ایجبو^۳ (۲۰۱۱) بررسی شد. دانشگاه‌های یونان هم از نظر برنامه درسی علم کتابخانه و اطلاعات توسط گیاناکوپولوس^۴ و دیگران (۲۰۱۲) مورد بررسی قرار گرفتند. آمونگا و خایسی^۵ (۲۰۱۲)، در پژوهش خود بر تغییر برنامه درسی و گنجاندن دروسی عملی و مناسب برای این رشته در کنیا تأکید کردند. سالادیانانت^۶ (۲۰۱۴)، با رویکرد تحلیلی-مقایسه‌ای، محتوای برنامه آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات را در ۹ دانشگاه تایلند با دستورالعمل‌های ایفلا مقایسه کرد. همچنین، ملیک و آمین^۷ آمین^۷ (۲۰۱۵) به بررسی برنامه درسی علم کتابخانه و اطلاعات در پاکستان پرداختند و آن را با دستورالعمل‌های ایفلا مقایسه کردند. راک و پرو و بیل^۸ (۲۰۱۶)، در پژوهشی روند تکاملی آموزش علم کتابخانه و اطلاعات در کنیا را مورد پژوهش قرار داد و فرصت‌ها و چالش‌های ناشی از نحوه آموزش را بیان کرد. جین^۹ (۲۰۱۷) به بررسی تحول برنامه‌های آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات در دانشگاه‌های بوستوانای آفریقای جنوبی پرداخته است.

بررسی پیشینه‌های این بخش از پژوهش حاکی از این است که اگرچه پژوهش‌های داخلی و خارجی بسیاری در خصوص برنامه‌های آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی صورت گرفته است، اکثریت قریب به اتفاق پژوهشگران، برنامه آموزشی را ناهماهنگ با تحولات جاری و نیازهای جامعه و بازار کار می‌دانند و بازنگری و تغییر آن را درخواست کرده‌اند. همان‌طور که پیشتر به آن پرداخته شد، دانش‌آموختگان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مشکل کار مواجه هستند، آموزش کافی در حیطه هوشمندی رقابتی نه تنها سبب صلاحیت‌های لازم برای احراز شغل شده بلکه بستری را هم برای پژوهش‌های بیشتر فراهم می‌کند.

در بخش دوم به پیشینه‌های مربوط به هوشمندی رقابتی پرداخته می‌شود. پژوهش‌هایی در ایران و در کشورها در خصوص تحلیل محتوای آثار علمی برای درک خلأهای موجود در حوزه‌های گوناگون علمی و پژوهشی انجام شده است که در زیر به تعدادی از پژوهش‌های مفید به دلیل همسانی و تشابه در روش انجام کار و تخصصی بودن جامعه پژوهش اشاره می‌گردد.

1. Nagata
2. Kajberg
3. Edegbo
4. Giannakopoulos
5. Amunga & Khayesi
6. Saladyanant
7. Malik & Ameen
8. Rukwaro & Bii
9. Jin

اورعی، صنعت‌جو، آهنچیان (۱۳۹۸) مقالات نشریات فارسی را در مورد هوشمندی رقابتی، در بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۶ را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد که علم اطلاعات و دانش‌شناسی در این موضوع فعالیت چندانی نداشته است و به تبع آن پژوهشگران آن نیز اثر علمی-پژوهشی منتشر نکرده‌اند.

توئیت^۱ (۲۰۱۵) به بررسی مقالات حوزه هوشمندی رقابتی در بین سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۴ در پایگاه داده ABE/Inform^۲ پرداخت. این مقالات دارای داوری تخصصی بودند. یافته‌ها نشان داد که بیشترین اصطلاح اصطلاح به کار رفته در این حوزه هوشمندی رقابتی است. نشریاتی که مقالات این حوزه را منتشر کرده‌اند پراکنده بود و تعداد کمی از آن‌ها (۷ نفر) بیش از ۱۰ مقاله در این حوزه دارند. تعداد کمی از نویسندگان بیش از ۵ مقاله دارند. در بین نویسندگان کلف^۳ با ۲۰ مقاله رتبه اول، پریسکات^۴ با ۱۷ مقاله رتبه دوم و توئیت^۵ با ۱۶ مقاله رتبه سوم را داشتند.

سینگه و تانوار^۶ (۲۰۱۶) به بررسی پژوهش‌ها در مورد هوشمندی رقابتی در بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ در پایگاه‌های اطلاعاتی امرالد^۷، پروکوئست^۸، ابسکو^۹، جی استور^{۱۰}، تیلور و فرانسیس^{۱۱} پرداختند که ۱۲۰ مقاله مورد بررسی آن‌ها قرار گرفت. آن‌ها مقالات این حوزه را در ۷ گروه تقسیم کردند و یک کتابشناسی فراهم کردند که بیشتر مقالات در مقوله ارتباط هوشمندی رقابتی با دیگر ساختارها بود. پرکارترین افراد در این موضوع رایت^{۱۲}، توئیت و کلف بودند.

رامیرز (۲۰۰۵) به بررسی مقالات هوشمندی رقابتی در پایگاه‌های چکیده‌های علم اطلاعات و کتابداری^{۱۳} و ABE/Inform در بین سال‌های ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۴ پرداخت و این دو پایگاه را با یکدیگر مقایسه نمود. مک گوناگل^{۱۴}، هرینگ^{۱۵} و سیمون^{۱۶} در پایگاه ABE/Inform و اجالا^۱، چو^۲، میلر^۳، کوئینت^۴، سیلوا^۵ و ویس^۶ در پایگاه LISA پرکارترین افراد بودند.

۱. Toit

۲. پایگاه داده جهانی وابسته به پروکوئست شامل هزاران نشریه است که کسب‌وکار، مدیریت، اقتصاد و دامنه وسیعی از حوزه‌های مرتبط را پوشش می‌دهد.

3. Calof
4. Prescott
5. Du Toit
6. Singh & Tanwar
7. Emerald
8. Proquest
9. Ebsco
10. Jstore
11. Taylor & francis
12. Wright
13. LISA
14. McGonagle
15. Herring
16. Simon

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد که پژوهشی به طور خاص در خصوص بررسی وضعیت موضوع هوشمندی رقابتی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی چه از لحاظ آموزشی و چه از لحاظ پژوهشی صورت نگرفته است. از سویی تمامی پژوهشگران، برنامه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی را ناهماهنگ با تحولات جاری و نیازهای جامعه دانسته و خواستار بازنگری در آن شده‌اند. از ذکر این نکته نباید غافل شد که یکی از روش‌ها و تکنیک‌های رایج در تدوین برنامه درسی و یا تغییر آن، مطالعه و بهره‌برداری از تجارب و راهبردهای تجربه شده در دانشگاه‌های موفق است (یار محمدیان، بهرامی و فروغی ابری، ۱۳۸۹). این امری است که به کرات در پژوهش‌های گوناگون که در حوزه برنامه‌ریزی درسی انجام شده ملاحظه می‌شود. به طوری که چوبینه (۱۳۹۰) بیان می‌دارد که مراجعه به اسناد برنامه درسی برخی از کشورها نشان می‌دهد که سیاستگذاران آموزشی و برنامه‌ریزان درسی عموماً در طراحی برنامه‌های درسی به انجام مطالعات مقایسه‌ای و استفاده از نتایج آن در تصمیم‌گیری‌ها از خود علاقه نشان می‌دهند. حتی کشورهای پیشرفته، خود را بی‌نیاز از این مطالعات نمی‌دانند. بنابراین، در این پژوهش کوشش می‌شود که وضعیت موضوع هوشمندی رقابتی در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی از منظر پژوهش و آموزش به منظوری الگوبرداری برای ایران ارائه شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با رویکرد چند روشی^۷ و بهره‌گیری از روش تحلیل محتوای کمی در سه مرحله و همچنین پیمایش صورت پذیرفته است. جامعه اول این پژوهش، کلیه تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه استنادی وب آو ساینس^۸ از سال ۱۹۴۵ تا سال ۲۰۱۸ است. ابتدا پایگاه مزبور با کلیدواژه‌های هوشمندی رقابتی^۹، هوشمندی فناوری^{۱۰}، هوشمندی کسب‌وکار^{۱۱}، هوشمندی استراتژیک^{۱۲}، هوشمندی رقبا^{۱۳} مورد جستجو قرار گرفت. به علت بازیابی تعداد زیاد تولیدات علمی، پایگاه به طور مجدد فقط توسط کلیدواژه

1. Ojala
2. Choo
3. Miller
4. Quint
5. Silva
6. Weiss
7. Multi method
8. ISI web of knowledge
9. competitive intelligence
10. technology intelligence
11. business intelligence
12. strategic intelligence
13. competitor intelligence

تخصصی "Competitive Intelligence" جستجو شد و ۵۵۲ اثر علمی که در قالب‌های مختلفی نظیر مقاله، کتاب و غیره است به دست آمد.

در بخش دوم در بین کشورهای تولیدکننده آثار علمی پایگاه استنادی وب آو ساینس در حوزه علم کتابخانه و اطلاعات نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفت و برنامه درسی دانشکده‌ها و یا گروه‌های آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات کشوری که بیشترین تولیدات علمی را در حوزه هوشمندی رقابتی داشت، مورد تحلیل محتوا قرار گرفت. برنامه درسی از طریق وبگاه دانشگاه‌ها قابل دسترسی بود. فهرست دانشگاه‌هایی که دارای دانشکده و یا گروه آموزشی علم کتابخانه و اطلاعات بودند و یا نام مشابهی داشتند از طریق وبگاه انجمن کتابداران آمریکا به آدرس www.ala.org به دست آمد که ۵۲ دانشگاه (جامعه دوم پژوهش) بود. داده‌های این پژوهش از طریق سیاهه واری محقق ساخته و بر اساس مشاهده مستقیم به دست آمد.

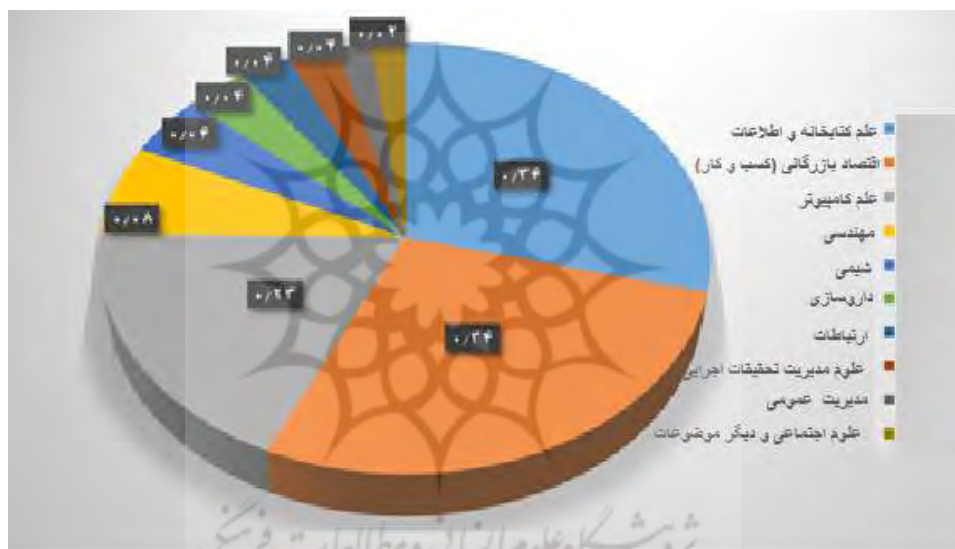
سیاهه واری (۱) حاوی شاخص‌های کمی (حوزه پژوهشی، نام اثر علمی، تاریخ، پدیدآورندگان، سازمان پدیدآور، کشور، نوع اثر، تعداد استناد) است. سیاهه واری (۲) شامل نام ۵۲ دانشگاه بود و در مقابل آن دو ستون به ترتیب به وجود یا عدم وجود واحد درسی هوشمندی رقابتی یا مرتبط به آن اختصاص یافته است و در ستون سوم در صورت دسترسی به محتوای دسترس مفاد آن ذکر می‌گردد. برای اطمینان از روایی سیاهه‌ها، نظر ۵ نفر از متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی و هوشمندی رقابتی در مورد نسخه اولیه آن کسب گردید، سپس اصلاحات و ویرایش‌های لازم روی آن انجام و نسخه نهایی سیاهه‌ها واری تدوین شد.

از آنجایی که دسترسی به محتوای درس هوشمندی رقابتی این دانشگاه‌ها از طریق اینترنت امکان‌پذیر نبود، سعی شد از طریق استاد مربوطه یا گروه به برنامه درسی دست یافت. پس از مکاتبات بسیار فقط از ۵ دانشگاه، اطلاعات به دست آمد. بر اساس تحلیل محتوای برنامه درسی این ۵ دانشگاه، برنامه درسی هوشمندی رقابتی برای رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی تدوین شد. سپس با استفاده از روش دلفی نظر خبرگان و استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی در مورد واحد درسی هوشمندی رقابتی کسب گردید. به این منظور پرسشنامه‌ای تهیه گردید و نظر خبرگان و استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی در مورد نام درس، تعداد واحد، تعداد ساعت، نوع واحد، نوع درس، لزوم آموزش تکمیلی، نوع ارزشیابی، هدف از ارائه درس، اهداف رفتاری، سرفصل‌های درس به تفکیک اخذ گردید. همچنین قسمت دوم پرسشنامه شامل یک پرسش باز بود که اگر موارد دیگری را در نظر دارند، ذکر نمایند. چون پاسخگویان این پرسشنامه خبرگان و استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی بودند، نیازی به تعیین روایی و پایایی نبود و پرسشنامه برای ۲۲ نفر از آنان ارسال گردید که فقط ۱۰ نفر پاسخگو بودند. لازم به ذکر است که برخی از این افراد به نوعی در تدوین برنامه درسی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی چه در سطح وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و چه در سطح

دانشگاه (از زمانی که به گروه‌های آموزشی محول شده) دخالت داشتند. برای آگاهی بیشتر خبرگان و استادان، همراه این پرسشنامه خلاصه‌ای از وضعیت پژوهشی و آموزشی حوزه هوشمندی رقابتی که حاصل پرسش‌های ۱-۸ این پژوهش بود در اختیار آن‌ها قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آماره‌هایی مانند فراوانی و درصد و آزمون نسبت استفاده شد.

یافته‌ها

۱. وضعیت انتشار تولیدات علمی در موضوع هوشمندی رقابتی در حوزه‌های پژوهشی WOS چگونه است؟

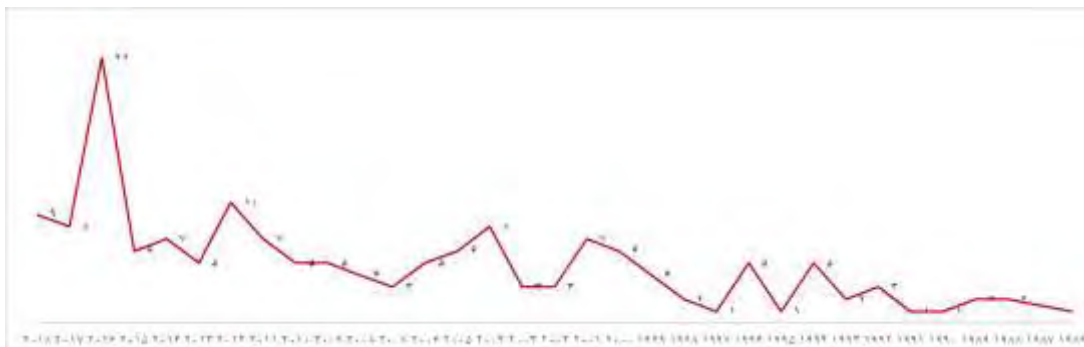

تصویر ۱. وضعیت انتشار تولیدات علمی در حوزه‌های پژوهشی

پایگاه WOS، انتشارات علمی در موضوع هوشمندی رقابتی را در ۱۰ گروه دسته‌بندی نموده است. همان‌گونه که تصویر ۱ نشان می‌دهد، بیشتر انتشارات در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات (۳۵/۹۶ درصد) بوده است. کمترین میزان انتشارات در حوزه مدیریت عمومی و همچنین علوم اجتماعی و دیگر موضوعات (۲/۴۷ درصد) است.

۲. میزان انتشار تولیدات علمی در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی

رقابتی تا سال ۲۰۱۸ چگونه است؟

تصویر ۲. فراوانی تولیدات علمی به تفکیک سال

در پاسخ به پرسش دوم پژوهش، تصویر ۲ نشان می‌دهد که انتشار تولیدات علمی در حوزه علم اطلاعات و کتابخانه در مورد هوشمندی رقابتی در کل ۱۶۰ عدد بوده و روند انتشار به صورت منظم نیست. از سال ۱۹۸۶ هر ساله پژوهش‌هایی منتشر شده است، در سال‌هایی مانند ۱۹۹۷ حداقل یک پژوهش و در سال ۲۰۱۶ بیشترین میزان انتشار یعنی ۲۲ مورد بوده است.

۳. سهم مشارکت سازمان‌ها از نظر شمار تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چگونه است؟

جدول ۱. سهم مشارکت سازمان‌ها در تولیدات علمی

نام سازمان	فراوانی	درصد	نام سازمان	فراوانی	درصد
دانشگاه گرانا	۵	۳/۱۲۵	موسسه تکنولوژی جورجی	۲	۱/۲۵
دانشگاه غرب اوراسیا	۵	۳/۱۲۵	دانشگاه بیرمنگتن ایندیانا	۲	۱/۲۵
کالج سیمونز	۴	۲/۵	دانشگاه ایدینانا	۲	۱/۲۵
دانشگاه برزیل	۴	۲/۵	دانشگاه لوهابروش	۲	۱/۲۵
دانشگاه یوهانسبورگ	۴	۲/۵	دانشگاه مک گیل	۲	۱/۲۵
دانشگاه پرتوریا	۴	۲/۵	دانشگاه پومپئو فدرا	۲	۱/۲۵
دانشگاه ویکتوریا ولینگتون	۴	۲/۵	دانشگاه متودیسٹ جنوبی	۲	۱/۲۵
دانشگاه اکس مارسی	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه فدرال سانو کارلو	۲	۱/۲۵
دانشگاه تون عبدالرزاق	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه دولتی والنسیا	۲	۱/۲۵
دانشگاه اکستریمادورا	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه گرنوبل آلپ	۲	۱/۲۵
دانشگاه پلی تکنیک مادرید	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه نانتر پاریس	۲	۱/۲۵
دانشگاه فدرال میناس	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه آریزونا	۲	۱/۲۵
دانشگاه فدرال سانتا کاتارینا	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه تگزاس آرلینگتون	۲	۱/۲۵
سامانه دانشگاه تگزاس	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه ویسکانسین میلواکی	۲	۱/۲۵
سامانه دانشگاه جورجیا	۳	۱/۸۷۵	دانشگاه سیستم ویسکانسین	۲	۱/۲۵
مشاوره متفرقه	۲	۱/۲۵	دانشگاه کاتالونیا	۲	۱/۲۵
مرکز آموزش فنی فدرال ریو دو ژانیرو	۲	۱/۲۵	دانشگاه ووهان	۲	۱/۲۵
دانشگاه گرنوبل آلپ	۲	۱/۲۵	۶۴ سازمان	۱	-/۶۴
دانشگاه درکسل	۲	۱/۲۵	جمع کل	۱۶۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش ۳ به موازات نویسندگان اول تولیدات، سازمانی که پدیدآور به آن وابسته است بررسی شده تا از این طریق میزان مشارکت هریک از سازمان‌ها مشخص گردد. به منظور رعایت حجم مطلب سازمان‌هایی که یک تولید علمی داشته‌اند را با هم در نظر گرفته‌ایم که در مجموع ۶۴ سازمان بوده‌اند. جدول ۱ نشان می‌دهد که بیشترین سهم را در تولیدات علمی دانشگاه گرانا‌دا و دانشگاه غرب اوراسیا با ۵ پژوهش (۳/۱۲۵ درصد) داشته‌اند. رتبه دوم در تولیدات علمی را کالج سیمونز، دانشگاه برزیل، دانشگاه وهانسبورگ، دانشگاه پرتوریا و دانشگاه ویکتوریا ولینگتون با ۴ تولید علمی (۲/۵ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند. این در حالی است که ۶۴ سازمان دارای یک پژوهش (۰/۶۲ درصد) بوده‌اند.

۴. سهم مشارکت کشورها در تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چگونه است؟

تصویر ۳. سهم مشارکت کشورها در تولیدات علمی

در پاسخ به پرسش ۴ پژوهش، تصویر ۳ نشان می‌دهد که کشور آمریکا بیشترین میزان تولیدات علمی (۲۴/۳۷ درصد) را به خود اختصاص داده است. کشور اسپانیا با ۱۴/۳۷ درصد رتبه دوم و برزیل با ۱۲/۵ درصد رتبه سوم دارند. ۱۱ کشور مانند تونس، پرتغال، پاکستان دارای کمترین میزان تولید علمی در حوزه هوشمندی رقابتی (۰/۶۲۵ درصد) بوده‌اند.

۵. میزان مشارکت پدیدآوردگان تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات

در مورد موضوع هوشمندی رقابتی چگونه است؟

جدول ۲. میزان مشارکت پدیدآورندگان

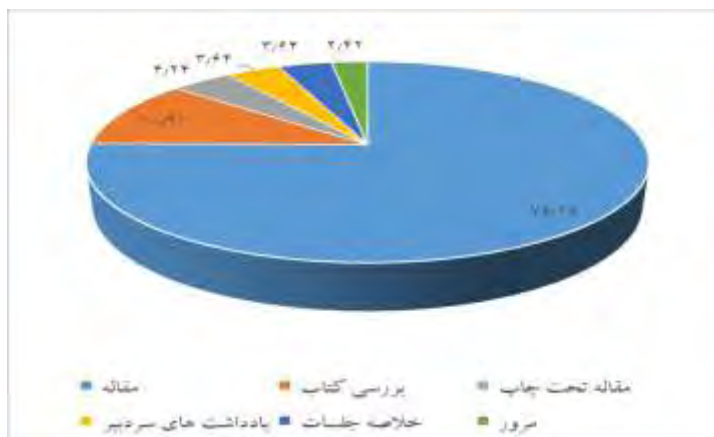
پدیدآور	فروانی	درصد	پدیدآور	فروانی	درصد
Jin	۶	۳/۹	Dou	۲	۱/۳۰
Vaughan	۵	۳/۲	Du Toit.A	۲	۱/۳۰
Bouthillier	۴	۲/۶	Fourie	۲	۱/۳۰
Wiley	۴	۲/۶	Hipola	۲	۱/۳۰
Du Toit	۳	۱/۹۵	Hooper	۲	۱/۳۰
Garcia-Alsina	۳	۱/۹۵	Maungwa	۲	۱/۳۰
Miller	۳	۱/۹۵	Meneses-Chaus	۲	۱/۳۰
Munoz-Canavate	۳	۱/۹۵	Miller.PG	۲	۱/۳۰
Ortoll	۳	۱/۹۵	Ojala	۲	۱/۳۰
Rashid	۳	۱/۹۵	Porter	۲	۱/۳۰
Vidigal	۳	۱/۹۵	Romero-Frias	۲	۱/۳۰
Yap	۲	۱/۳۰	Schultze	۲	۱/۳۰
Anonymous	۲	۱/۳۰	Sewdass	۲	۱/۳۰
Bergers-Garcia	۲	۱/۳۰	Stephens	۲	۱/۳۰
Chawner	۲	۱/۳۰	Wang	۲	۱/۳۰
Cobaris Morales	۲	۱/۳۰	You	۲	۱/۳۰
Comai	۲	۱/۳۰	باقی مانده پدیدآورندگان (۶۴ نفر)	۱	۰/۶۵
Cronin	۲	۱/۳۰	کل	۱۵۴	۱۰۰
De araujo	۲	۱/۳۰			
Defaria	۲	۱/۳۰			

در پاسخ به پرسش ۵ پژوهش، در کل ۱۵۴ پدیدآورنده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی رقابتی فعالیت داشته‌اند. فعال‌ترین فرد در این حوزه جین با ۶ مقاله (۳/۹ درصد) بوده است. رتبه دوم را وافان با ۵ مقاله (۳/۲ درصد) به خود اختصاص داده و رتبه سوم مربوط به بوتیلیر و ویلی با ۴ مقاله (۲/۶ درصد) است. به منظور رعایت حجم مطلب پدیدآورندگانی که یک اثر داشته‌اند را با هم در نظر گرفته‌ایم. ۶۴ پدیدآورنده هرکدام دارای ۱ تولید علمی (۰/۶۵ درصد) بوده‌اند.

۶. نوع تولیدات علمی منتشره در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد موضوع هوشمندی

رقابتی چیست؟

تصویر ۴. نوع تولیدات علمی

در پاسخ به پرسش ۶ پژوهش، تصویر ۶ نشان می‌دهد که بیشترین تولید علمی در این حوزه در قالب مقاله‌های چاپ شده بوده است (۷۵/۱۵ درصد). بررسی کتاب با ۱۰/۹۱ درصد رتبه دوم و مقالاتی که در فرآیند چاپ قرار دارند (۴/۲۴ درصد) رتبه سوم را دارند و سهم بقیه تولیدات منتشر شده کمتر است.

۷. استنادات داده شده به تولیدات علمی منتشر شده در حوزه پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات در مورد

موضوع هوشمندی رقابتی از نظر تعداد و سال چگونه است؟

تصویر ۵. وضعیت استناددهی به تولیدات علمی

در پاسخ به پرسش ۷ پژوهش، با توجه به تصویر ۵ اگرچه روند استناد به تولیدات علمی این حوزه منظم نبوده است ولی شاهد افزایش آن از سال ۲۰۰۰ هستیم و از سال ۲۰۱۴ این روند، سیر صعودی با شیب بسیار بالا را طی می‌کند. به طوری که میزان این استنادها در سال ۲۰۱۸ به بیشترین مقدار خود یعنی ۲۲۰ عدد می‌رسد.

۸. وضعیت آموزش هوشمندی رقابتی در دانشگاه‌های کشور تولید کننده بیشترین آثار علمی در حوزه

پژوهشی علم کتابخانه و اطلاعات درباره موضوع هوشمندی رقابتی کدام است؟

جدول ۳. وضعیت آموزش هوشمندی رقابتی

ندارد	دارد	نام دانشگاه
	*	دانشگاه آلاباما University of Alabama
	*	دانشگاه آریزونا University of Arizona
	*	دانشگاه ایالتی سنت جونز San Jose State University
*		دانشگاه کالیفرنیا، لوس آنجلس University of California, Los Angeles
	*	دانشگاه کالیفرنیا جنوبی University of Southern California
	*	دانشگاه دنور University of Denver
	*	دانشگاه ایالتی فلوریدا Florida State University
	*	دانشگاه فلوریدای جنوبی University of South Florida
*		دانشگاه ایالتی والد وستا Valdosta State University
*		دانشگاه هاوایی University of Hawaii at Manoa
	*	دانشگاه آیووا University of Iowa
	*	دانشگاه دومینیکن Dominican University
	*	دانشگاه ایلینوی در اوربانا شامپاین University of Illinois at Urbana-Champaign
	*	دانشگاه ایندیانا بلومینگتون Indiana University Bloomington
	*	دانشگاه ایالتی امپوریا Emporia State University
	*	دانشگاه ایالتی کنتاکی University of Kentucky
	*	دانشگاه ایالتی لوئیزیانا Louisiana State University
	*	کالج سیمونز Simmons College
	*	دانشگاه مریلند، کالج پارک University of Maryland, College Park
	*	دانشگاه میشیگان University of Michigan
	*	دانشگاه ایالتی وین Wayne State University
*		دانشگاه سنت کاترین St. Catherine University
*		دانشگاه میسوری University of Missouri
*		دانشگاه می سی سی پی جنوبی University of Southern Mississippi
	*	دانشگاه کارولینای شمالی East Carolina University
*		دانشگاه مرکزی کارولینای شمالی North Carolina Central University
*		دانشگاه کارولینای شمالی در چپل هیل University of North Carolina at Chapel Hill
	*	دانشگاه کارولینای شمالی در گرینزبورو University of North Carolina at Greensboro
*		دانشگاه لانگ آیلند Long Island University
*		موسسه پرات Pratt Institute
	*	دانشگاه کوئینز Queens College
	*	دانشگاه راتگرز Rutgers University
	*	دانشگاه سنت جان St. John's University
*		دانشگاه ایالتی نیویورک در آلبانی State University of New York at Albany
*		دانشگاه ایالتی نیویورک در بوفالو State University of New York at Buffalo
	*	دانشگاه سیارکوز Syracuse University
	*	دانشگاه ایالت کنت Kent State University
	*	دانشگاه اوکلاهما University of Oklahoma
*		دانشگاه کلارین پنسیلوانیا Clarion University of Pennsylvania
	*	دانشگاه دورکسل Drexel University
	*	دانشگاه پیتسبورگ University of Pittsburgh

*		University of Puerto Rico	دانشگاه پورتوریکو
	*	University of Rhode Island	دانشگاه رود آیلند
	*	University of South Carolina	دانشگاه کارولینای جنوبی
	*	University of Tennessee	دانشگاه تنسی
*		Texas Woman's University	دانشگاه زنان تگزاس
	*	University of North Texas	دانشگاه شمال تگزاس
	*	University of Texas at Austin	دانشگاه تگزاس در آستین
	*	University of Washington	دانشگاه واشنگتن
	*	Catholic University of America	دانشگاه کاتولیک آمریکا
	*	University of Wisconsin-Madison	دانشگاه ویسکانسین-مدیسون
	*	University of Wisconsin-Milwaukee	دانشگاه ویسکانسین-میلواکی
۱۵	۳۷	فراوانی	
%۲۹	%۷۱	درصد	

در پاسخ به پرسش ۸ پژوهش، بررسی برنامه درسی ۵۲ دانشگاه آمریکا که دارای دانشکده و یا گروه علم کتابخانه و اطلاعات بودند انجام شد. جدول ۳ نشان می‌دهد ۳۷ دانشگاه (۷۱ درصد) دارای این واحد درسی بوده و فقط ۱۵ دانشگاه (۲۹ درصد) این واحد درسی در آن‌ها تدریس نمی‌شده است.

۹. محتوای برنامه درسی هوشمندی رقابتی بر اساس دانشگاه‌های آمریکا چگونه است؟

جدول ۴. مقایسه سرفصل برنامه درسی هوشمندی رقابتی در دانشگاه‌های آمریکا

دانشگاه	دانشگاه آیووا	دانشگاه کوئینز	دانشگاه کنت	دانشگاه رودآیلند	دانشگاه راتگرز
سرفصل					
آشنایی با هوشمندی رقابتی	*	*	*	*	*
شناسایی موضوعات مهم هوشمندی رقابتی	*			*	
جمع‌آوری اطلاعات برای هوشمندی رقابتی	*	*	*	*	*
فیلتر، سازماندهی و ذخیره اطلاعات برای هوشمندی رقابتی	*	*	*		
تحلیل اطلاعات برای هوشمندی رقابتی	*	*	*	*	*
اشاعه هوشمندی	*	*	*	*	*
ارزیابی فرآیند هوشمندی رقابتی		*		*	*

در پاسخ به پرسش ۹ پژوهش، جدول ۴ بر اساس تحلیل محتوای کیفی برنامه درسی دانشگاه‌های آمریکا تنظیم شده است. در برنامه درسی دانشگاه‌های مذکور به سرفصل‌های آشنایی با هوشمندی رقابتی؛ شناسایی موضوعات مهم هوشمندی رقابتی؛ جمع‌آوری اطلاعات برای هوشمندی رقابتی؛ فیلتر، سازماندهی و ذخیره

اطلاعات برای هوشمندی رقابتی؛ تحلیل اطلاعات برای هوشمندی رقابتی؛ اشاعه هوشمندی و ارزیابی فرآیند هوشمندی رقابتی توجه شده است.

۱۰. الگوی پیشنهادی درس هوشمندی رقابتی بر اساس ویژگی‌ها و سرفصل‌ها برای رشته علم اطلاعات و

دانش‌شناسی چگونه است؟

جدول ۵. آمار توصیفی نظر خبرگان در مورد برنامه درسی هوشمندی رقابتی

آماره	عدم موافقت	موافقت	شاخص
فراوانی	۲	۸	تدریس در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به عنوان واحد درسی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۳	۷	نام فارسی درس: آشنایی با هوشمندی رقابتی
درصد	۳۰	۷۰	
فراوانی	۲	۸	تعداد واحد: ۲
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۲	۸	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۲	۸	نوع واحد: نظری
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۴	۶	نوع درس: تخصصی اجباری
درصد	۴۰	۶۰	
فراوانی	۲	۸	آموزش تکمیلی: ندارد
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۲	۸	ارزشیابی: مستمر میان‌ترم آزمون نهایی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۳	۷	هدف از ارائه درس: آشنایی دانشجویان با مفهوم هوشمندی رقابتی، تاریخچه و فلسفه آن، مدل‌های فرآیند هوشمندی رقابتی، مراحل هوشمندی رقابتی به تفکیک و روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده است.
درصد	۳۰	۷۰	
فراوانی	۳	۷	اهداف رفتاری: پس از پایان این درس دانشجو باید بتواند: مفهوم هوشمندی رقابتی را تحلیل نماید. به صورت عملی، قادر به مشارکت در پیاده‌سازی هوشمندی رقابتی در سازمان‌ها باشد.
درصد	۳۰	۷۰	
سرفصل‌های درس:			
فراوانی	۳	۷	تعاریف داده اطلاعات دانش و هوش
درصد	۳۰	۷۰	
فراوانی	۲	۸	مفهوم هوشمندی رقابتی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۲	۸	تاریخچه و فلسفه هوشمندی رقابتی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۳	۷	مدل‌های عمده فرآیند هوشمندی رقابتی
درصد	۳۰	۷۰	
فراوانی	۲	۸	مفاهیم، روش‌ها و تکنیک‌های فرآیند جمع‌آوری اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
درصد	۲۰	۸۰	

فراوانی	۳	۷	روش‌ها و تکنیک‌های فیلتر کردن، سازماندهی و ذخیره اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
درصد	۳۰	۷۰	
فراوانی	۲	۸	روش‌ها و تکنیک‌های تحلیل اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۲	۸	روش‌ها و تکنیک‌های اشاعه هوشمندی
درصد	۲۰	۸۰	
فراوانی	۳	۷	روش‌ها و تکنیک‌های ارزیابی فرآیند هوشمندی رقابتی
درصد	۳۰	۷۰	

جدول ۵ میزان موافقت و عدم مخالفت خبرگان را با ویژگی‌ها و سرفصل‌های درس هوشمندی رقابتی نشان می‌دهد. بر طبق مؤلفه‌های نشان داده شده در جدول، ۶۰ درصد و یا بیشتر از آن با ویژگی‌ها و سرفصل‌های درس هوشمندی رقابتی موافقت کرده‌اند.

جدول ۸. آزمون نسبت برای الگوی پیشنهادی درس هوشمندی رقابتی

Sig	نسبت مشاهده شده	گروه	مؤلفه
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	تدریس در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به عنوان واحد درسی
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	نام فارسی درس: آشنایی با هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	تعداد واحد: ۲
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	نوع واحد: نظری
۰/۰۰	۰/۶ ۰/۴	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	نوع درس: تخصصی اجباری
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	آموزش تکمیلی: ندارد
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	ارزشیابی: مستمر میان ترم آزمون نهایی
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	هدف از ارائه درس
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	اهداف رفتاری
سرفصل‌های درس			
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	تعاریف داده اطلاعات دانش و هوش
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	مفهوم هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	تاریخچه و فلسفه هوشمندی رقابتی

۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	مدل‌های عمده فرآیند هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	مفاهیم، روش‌ها و تکنیک‌های فرآیند جمع‌آوری اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	روش‌ها و تکنیک‌های فیلتر کردن، سازماندهی و ذخیره اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	روش‌ها و تکنیک‌های تحلیل اطلاعات برای هوشمندی رقابتی
۰/۰۰	۰/۸ ۰/۲	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	روش‌ها و تکنیک‌های اشاعه هوشمندی
۰/۰۰	۰/۷ ۰/۳	کوچکتر مساوی ۱ بزرگتر از ۱	روش‌ها و تکنیک‌های ارزیابی فرآیند هوشمندی رقابتی

جدول ۸ نشان می‌دهد که هرگاه sig کمتر از ۰/۰۱ است، آزمون نسبت معنی‌دار نبوده و فرض H0 در سطح معنی‌داری ۰/۰۱ رد می‌شود، یعنی نسبت افرادی که با مؤلفه‌ها موافق هستند با افرادی که موافق نیستند برابر نیست و نسبت افراد موافق بیشتر است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر با رویکرد علم‌سنجی و ارائه تصویری از وضعیت هوشمندی رقابتی در عرصه جهانی (از نظر آموزش و پژوهش) و همچنین کسب نظر خبرگان الگوی درسی برای هوشمندی رقابتی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ارائه داد. این امر سبب تولیدات علمی بیشتر از سوی پژوهشگران علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌شود. علاوه بر این، آموزش دانشجویان باعث تربیت نیروی آموزش دیده شده و قابلیت اشتغال آن‌ها را در بازار کار فراهم می‌کند. همچنین، این افراد می‌توانند به سازمان‌ها در کسب موقعیت بهتر در فضای رقابتی کمک کنند.

نتایج پژوهش حاکی است که حوزه‌های متعددی مانند علم کتابخانه و اطلاعات، کسب‌وکار، کامپیوتر، شیمی، مهندسی و غیره در موضوع هوشمندی رقابتی فعالیت دارند که ناشی از ماهیت بین‌رشته‌ای بودن آن است؛ اما، حوزه علم کتابخانه و اطلاعات در این بین بیش از سایر حوزه‌های پژوهشی فعال بوده‌اند. یکی از دلایل امر این است که هسته هوشمندی رقابتی اطلاعات است و فرآیند هوشمندی رقابتی مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و اقدامات اطلاعاتی است. از آنجایی هوشمندی رقابتی منافع و مزایای زیادی برای کسب‌وکارها دارد انتظار می‌رود که حوزه پژوهش کسب‌وکار نیز توجه زیادی به آن مبذول دارد.

بررسی تولیدات علمی در مورد هوشمندی رقابتی نشان داد که در سال‌های اخیر میزان این تولیدات رو به افزایش نهاده است که این امر بیانگر علاقه به این موضوع و درک اهمیت نسبی آن است. به عبارتی این

موضوع تازگی خود را از دست نداده بلکه دامنه پژوهش‌ها گسترش پیدا نموده است که با نتایج اورعی، صنعت‌جو و آهنچیان (۱۳۹۸)، رامیرز (۲۰۰۵) و توئیت (۲۰۱۵) همخوانی دارد.

نتایج پژوهش بیان می‌دارد که بیشترین سهم را در تولیدات علمی دانشگاه گرانا و دانشگاه غرب اوراسیا، سپس کالج سیمونز، دانشگاه برزیل، دانشگاه وهانسبورگ، دانشگاه پرتوریا و دانشگاه ویکتوریا ولینگتون را به خود اختصاص داده‌اند. بر اساس قانون لوتکا (۱۹۲۶) این امر قابل توجیه است که درصد زیادی از تولیدات به درصد کمی از دانشگاه‌ها و سازمان‌ها اختصاص دارد. همچنین شاید دانشگاه‌های مزبور به علت منابع مالی و انسانی غنی (استادان و دانشجویان علاقه‌مند به این حوزه) و سیاست‌های موجود به تولید علمی بیشتر پرداخته و پیشرو در این حیطه بوده و رهبری علمی را بر عهده دارند.

نتایج پژوهش حاکی است که آمریکا بیشترین میزان تولیدات علمی را در حوزه هوشمندی رقابتی دارد. البته جای تعجب نیست زیرا خلق این مفهوم، تأسیس اولین انجمن هوشمندی رقابتی و انتشار اولین نشریه در این زمینه در این کشور صورت گرفته است. از سوی، آمریکا در گروه کشورهای توسعه یافته قرار داشته و پیشرفت در حوزه‌های مختلف کسب و کار برایش دارای اهمیت بوده و هست؛ اما کشورهای توسعه نیافته مانند سودان نیز در این حوزه فعالیت داشته‌اند. اگرچه ایران در بسیاری از حوزه‌های علمی پیشرفت خوبی داشته اما در زمینه هوشمندی رقابتی فعالیت علمی مطلوبی نداشته و سهمی در چرخه علم کسب نکرده است.

پدیدآورندگان، بیشتر تولیدات علمی خود را در این حوزه در قالب مقاله منتشر می‌کنند. این امر ممکن است به دلایل مختلفی از جمله تسلط، علاقه و توجه خاص پژوهشگران به مقاله‌نویسی نسبت به سایر کارهای پژوهشی، انجام فعالیت‌های علمی در قالب پروژه و طرح‌های تحقیقاتی و انتشار نتایج حاصل از پروژه‌ها و طرح‌های تحقیقاتی در قالب نشریات و امتیازات ویژه انتشار مقاله باشد (نوروزی چارلی، نور محمدی، ۱۳۸۶). پرکارترین افراد در حوزه هوشمندی رقابتی جین، واقان، بوتیلر و سیمون بوده که هر کدام دارای کمتر از ۱۰ اثر علمی نمایه شده در پایگاه هستند که با نتایج پژوهش رامیرز (۲۰۰۵) و توئیت (۲۰۱۵) همخوانی ندارد. بنا بر پژوهش رازقی و قاضی (۱۳۹۵)، سرمایه فرهنگی، تعاملات و ارتباطات، فضای گفتگو و فضای توجه نمادین رابطه مثبت و معنی‌داری با تولید علمی دارند. بدیهی است برای افرادی که تولید علمی بیشتری دارند علاوه بر تمرکز و علاقه به موضوع هوشمندی رقابتی فراهم بودن عوامل ذکر شده سبب تولید افزون‌تر گردیده است.

با گذشت زمان میزان استناد به مقاله‌های حوزه دستخوش افزایش شده و سیر صعودی را طی کرده است. عوامل بسیاری می‌تواند در افزایش میزان استنادها به مقالات مؤثر باشد که می‌توان به موارد زیر اشاره

نمود: اولین مطالعه در موضوع در منطقه، اولین مطالعه در موضوع مربوط به کشور بوده، برجسته و منحصر بودن ایده مقاله، متدلوژی نوین پژوهش، شایع و فراگیر بودن موضوع پژوهش، مطالعه چند محوری، همکاری با پژوهشگران/ مراکز خارجی، شهرت نویسندگان، گذشت زمان زیاد از انتشار پژوهش، کمبود اطلاعات حاصل از اثر علمی در منطقه، کمبود اطلاعات حاصل از مطالعه در کشور، انتشار مقاله در بانک‌های اطلاعاتی معتبر (مسگر پور و دیگران، ۱۳۹۰).

در اکثریت دانشگاه‌های آمریکا که دارای دانشکده یا گروه‌های آموزشی کتابخانه و اطلاعات هستند، این دوره و واحد درسی برگزار می‌گردد. این امر نشان از اهمیت موضوع دارد و درک این واقعیت که در دنیای رقابتی امروز باید نیروی متخصص و آموزش دیده تربیت کرد و از پتانسیل‌های حوزه‌های مختلف بهره جست زیرا نیروی آموزش دیده و دارای شایستگی، قابلیت ورود در عرصه‌های مختلف شغلی و دانشگاهی را دارد.

الگوی درس هوشمندی رقابتی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر اساس بررسی مقایسه‌ای دانشگاه‌های کشور آمریکا که این درس در آن‌ها ارائه می‌گردد و همچنین کسب نظر خبرگان ارائه شد. اساس الگوی یاد شده حاصل بررسی وضعیت دوگانه آموزش و پژوهش در حوزه هوشمندی رقابتی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به صورت گسترده و در چندین مرحله می‌باشد. موافقت خبرگان و استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی با این درس و چگونگی ارائه آن نشان از علاقه آن‌ها به مرزگستری رشته و کسب سهم بیشتر در بازار کار دارد.

پیشنادهای اجرایی

▪ از آنجایی که هوشمندی رقابتی به موفقیت بیشتر سازمان‌ها در عرصه رقابت کمک می‌نماید و ایران در تولیدات حوزه هوشمندی رقابتی به خصوص در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی سهمی به خود اختصاص نداده است، انتظار می‌رود این موضوع در شورای سیاست‌گذاری‌های پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (در سطح کلان) و در دانشگاه‌ها (در سطح خرد) مورد توجه ویژه قرار گیرد.

▪ برنامه‌ریزان و مدیران آموزشی با توجه به یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌توانند واحد درسی به نام هوشمندی رقابتی در برنامه درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد در نظر بگیرند.

▪ برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در راستای آشنایی دانشگاهیان و همین‌طور جامعه با مقوله هوشمندی رقابتی فضایی را ایجاد می‌کند که هر دو گروه با آن بیشتر آشنا شوند و تمایل داشته باشند از مزایای آن منتفع شوند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده

- در ادامه پیشنهاد می‌گردد پژوهش‌های بیشتری در مورد محتوای درس هوشمندی رقابتی صورت بگیرد و در این راه می‌توان از الگوهای برنامه درسی استفاده کرد.
- از آنجایی که در این پژوهش ۱۰ خبره و استاد در پژوهش مشارکت داشتند، پیشنهاد می‌گردد در پژوهشی تعداد خبرگان افزوده گردد.
- پس از اجرای برنامه درسی، پژوهش‌هایی به بررسی وضعیت آن بپردازد و نقاط ضعف و قوت آن را مشخص نماید و تغییرات بعدی در برنامه حاصل میدان عمل باشد و از دل موقعیت واقعی رویش کرده باشد.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد، به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- ابرامی، هوشنگ (۱۳۵۴). نقطه آغاز: گره کور آموزش دانش‌شناسی. *نامه انجمن کتابداران ایران*، ۳۲، ۵۴۳-۵۵۴.
- اسدیان، آزاده؛ نوروزی چاکلی، عبدالرضا (۱۳۹۱). تحلیل جایگاه و همسویی منابع درسی برنامه کارشناسی ارشد رشته علم‌سنجی در نظام آموزش عالی ایران با اهداف و اولویت‌های نقشه جامع علمی کشور. *پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی*، ۱۶(۲۷)، ۹۹-۱۲۰.
- انصاری، نوش آفرین (۱۳۸۴). آموزش کتابداری، فرصت‌ها و تهدیدها، مصاحبه کننده فرزاد دادرسی. *کتاب کلیات ماه*، ۹۰ و ۹۱، ۱۸-۲۴.
- اورعی، نرگس؛ صنعت‌جو، اعظم؛ آهنچیان، محمدرضا (۱۳۹۸). ترسیم حوزه هوشمندی رقابتی در آیین نشریات فارسی: تحلیل علم‌سنجی. *پژوهشنامه علم‌سنجی*، ۵(۱)، ۲۲-۱.
- آخشیکیک، سمیه سادات (۱۳۹۷). آیا این گره کور است؟ تحلیل و ارزیابی برنامه‌های درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی از منظر شناختی و دانشی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۹(۱).
- آزاده تفرشی، فریدون (۱۳۸۴). طراحی برنامه درسی کتابداری و اطلاع‌رسانی. *کتاب ماه کلیات*، ۹۰ و ۹۱، ۱۱۲-۱۱۷.
- آسا برگر، آرتور (۱۳۸۳). *روش‌های تحلیل رسانه‌ها*. مترجم پرویز اجلالی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
- باقری، منصوره (۱۳۸۴). ضرورت بازنگری در برنامه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های ایران (دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد). *اندیشه نوین تربیتی*، ۳ و ۲، ۵۷-۷۰.
- بیگدلی، زاهد؛ حمدی پور، افشین (۱۳۹۱). تحلیل محتوایی برنامه آموزشی دوره کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی مصوب سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۸. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۲۸(۲)، ۳۰۴-۲۸۳.

- بینش‌پور، سوگل (۱۳۸۹). *بازنگری درسی دوره کارشناسی رشته کتابداری و علوم اطلاع‌رسانی با نگرش کارآفرینانه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. گروه مدیریت کارآفرینی سازمانی. دانشکده کارآفرینی. دانشگاه تهران.
- تدلی، چارلز؛ تشکری، عباس (۱۳۹۵). *مبانی پژوهش ترکیبی تلفیق رویکردهای کمی و کیفی*. ترجمه عادل آذر و سعید جهانیان. تهران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- تهوری، زهرا (۱۳۸۵). لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی با توجه به نیازهای مهارتی جدید کتابداران و اطلاع‌رسانان. *فصلنامه کتاب*، ۶۵، ۱۴۳-۱۶۲.
- جلالی دیزجی، علی (۱۳۹۳). مطالعه برنامه‌های آموزشی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی برای بازنگری برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبایی در مقطع کارشناسی. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۰(۳۱)، ۲۰-۵۶.
- جوکار، عبدالرسول؛ حمدی پور، افشین (۱۳۸۰). نیاز به تحول در برنامه‌های درسی کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی، *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۴(۲)، ۹-۲۵.
- چشمه سهرابی، مظفر؛ حیدری، غلامرضا؛ عظیمی وزیری، افروز (۱۳۹۶). از کتابداری تا علم اطلاعات و دانش‌شناسی: تاریخ‌نگاری زمینه‌های شکل‌گیری و سیر تحول عنوان رشته در ایران. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۰(۲)، ۳-۴۱.
- چوبینه، مهدی (۱۳۹۰). بررسی تطبیقی آموزش جغرافیا در کشور جهان. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- حری، عباس؛ سالمی، نجمه (۱۳۸۲). بررسی میزان همگونی تدریس مواد با تولید و هدایت آثار توسط اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران. *روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۶۷، ۴۷-۷۰.
- حسن‌زاده، محمد؛ غیوری، زینب (۱۳۸۹). دیدگاه جامعه کتابداری و اطلاع‌رسانی در خصوص تغییر در محتوا، آموزش و عنوان رشته. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۶(۳)، ۵۹-۸۵.
- حیاتی، زهیر (۱۳۷۸). مسائل آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌ها. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۲(۱)، ۳-۲۶.
- حیاتی، زهیر (۱۳۸۳). آموزش‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: گذشته، حال و آینده. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۵۷، ۲۵-۴۱.
- حیدری، غلامرضا (۱۳۸۹). آموزش کتابداری و علم اطلاعات در ایران: موانع و راهکارها. *فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴(۲)، ۷۱-۱۰۶.
- حیدری، غلامرضا؛ فرج پهلوی، عبدالحسین؛ عصاره، فریده؛ گرابی، احسان (۱۳۹۲). تأثیر آموزش عالی بر شایستگی‌های کانونی دانشجویان دوره کارشناسی کتابداری و علم اطلاعات: موردپژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۹۳، ۳۰-۵۰.
- حیدری، غلامرضا (۱۳۸۹). تغییر نام و محتوای آموزشی حوزه کتابداری و علم اطلاعات بر اساس مفهوم هسته این حوزه و پارادایم غالب عصر حاضر: تدوین چارچوبی برای تفکر. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱(۶)، ۱۳۵-۱۶۵.
- حیدری، غلامرضا (۱۳۹۰). آموزش کتابداری و علم اطلاعات در ایران: موانع و راهکارها. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴(۲)، ۷۱-۱۰۵.
- داورپناه، محمدرضا؛ فتاحی، رحمت‌الله؛ خسروی، عبدالرسول (۱۳۸۸). نظرسنجی از جامعه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران پیرامون نام رشته و احتمال بازنگری در آن. *اطلاع‌شناسی*، ۶(۲۴)، ۳-۳۱.

- دیانی، محمد حسین (۱۳۷۹). برنامه آموزشی دوره کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی: پیشنهادهایی برای تحول. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱(۳)، ۱-۲۰.
- دیانی، محمد حسین (۱۳۷۲). ارزیابی برنامه‌های درسی رشته کتابداری در سطح کارشناسی. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۱، ۳۳-۶۴.
- دیانی، محمد حسین (۱۳۷۳). تحلیل برنامه درسی و عملکرد دانشجویان کتابداری در گرایش علوم پایه (مطالعه موردی). پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۶، ۷۳-۹۴.
- دیانی، محمد حسین (۱۳۸۵). برنامه جدید کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی: گزارش یک طرح پژوهشی. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۹(۴)، ۲۱-۴۵.
- دیانی، محمد حسین (۱۳۹۰). پیش‌آگاهی برای اجرای برنامه جدید دوره کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی، کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۵(۵)، ۵-۸.
- دیانی، محمد حسین (۱۳۹۰). چالش‌های اجرای برنامه جدید دوره کارشناسی کتابداری: با تأکید بر درس‌های تازه، کتاب ماه کلیات، ۱۶۶، ۲۰-۲۷.
- رازقی، نادر؛ قائدی، مریم (۱۳۹۵). تبیین عوامل مؤثر بر تولید علمی (مورد مطالعه: دانشگاه مازندران). پژوهشنامه مدیریت اجرایی، ۸(۱۶)، ۶۳-۸۶.
- رستمی، فرحناز؛ گراوندی، شهیر؛ زرافشانی، کیومرث (۱۳۹۰). پدیدارشناسی تجربیات دانشجویان در تأسیس کسب‌وکار (مطالعه موردی: دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه). توسعه کارآفرینی، ۴(۴)، ۸۷-۱۰۵.
- شهبازی، رحیم (۱۳۹۴). تدوین مدل شایستگی آموزش علم اطلاعات و دانش‌شناسی مبتنی بر فناوری اطلاعات بر اساس تحلیل برنامه‌های درسی و بازار کار جهانی، رساله دکتری در رشته مدیریت اطلاعات، دانشکده علوم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران.
- شهبازی، رحیم؛ فهیم‌نیا، فاطمه؛ حکیم‌زاده، رضوان (۱۳۹۳). مشاغل نوین مبتنی بر فناوری‌های اطلاعات برای فارغ‌التحصیلان علوم اطلاعات و دانش‌شناسی در عصر حاضر. فصلنامه تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ۴۷(۳)، ۲۲۹-۲۵۰.
- علمی، طاهره (۱۳۸۰). ارزیابی وضعیت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های تربیت مدرس، تهران و علوم پزشکی (۱۳۶۵-۱۳۷۳). روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۶۲، ۴۱-۶۶.
- فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۷۷). دوره دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی: ملاحظاتی پیرامون شرایط، ویژگی‌ها و ملزومات نظری و شایستگی‌های دانش‌آموختگان آن. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۴(۱)، ۹-۲۵.
- فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۷۹). الگویی برای بازنگری و تجدیدی ساختار آموزش‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۳۰، ۲۶-۴۱.
- فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۸۴). برنامه جدید کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۶-۴۱.
- فتاحی، رحمت‌الله؛ بگلو، رضا رجبعلی؛ آخشیک، سمیه (۱۳۹۳). گذری و نظری بر گذشته، حال و آینده کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: نگاهی به شکل‌گیری، دستاوردها و چالش‌های توسعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری.

- فدایی، غلامرضا؛ برمر، الهام (۱۳۹۰). دانشکده کتابداری و اطلاع‌رسانی: گروه‌ها، رشته‌ها، گرایش‌ها و مقاطع تحصیلی پیشنهادی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۵، ۱۳-۲۵.
- کرپندورف، کلوس (۱۳۸۷). *تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی*. مترجم هوشنگ نایی. تهران: نشر نی.
- کوکبی، مرتضی (۱۳۷۶). نگاهی به دروس سازماندهی مواد. *فصلنامه کتاب*، ۸(۳)، ۵۷-۶۹.
- کوکبی، مرتضی (۱۳۹۶). بررسی برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی گرایش مطالعات کتابخانه‌های عمومی. مجموعه مقالات اولین همایش ملی نقد متون و کتب علوم علوم انسانی. جلد اول تجارب حرفه‌ای نقد. لانکستر، اف، دبلیو (۱۳۷۹). برنامه درسی اطلاع‌رسانی در کشورهای توسعه یافته. مترجم لیلا مرتضایی، *اطلاع‌یابی و اطلاع‌رسانی*، ۱۶(۲-۱)، ۸۹-۹۲.
- محمدی، مهدی؛ متقی دادگر، امیر (۱۳۸۶). بررسی تطبیقی آزمون کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی بین سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۸۶. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۴۰(۴۱)، ۱۵۵-۱۷۷.
- مختاری، حیدر (۱۳۸۴). برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در مقطع کارشناسی ارشد. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۶۲، ۲۵-۳۲.
- مرتضایی، لیلا (۱۳۷۹). بررسی تطبیقی وضعیت تحصیلات تکمیلی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشورهای انگلستان، آمریکا، هند و ایران. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۱۵(۳-۴)، ۳-۱۶.
- مرتضایی، لیلا (۱۳۸۳). *طراحی برنامه درسی کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی (گرایش اطلاع‌رسانی)*. تهران: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی.
- مسگرپور، بیتا؛ کبیری، پیام؛ واسعی، محمد؛ نصیری، ایثار؛ امین پور، فرزانه؛ بامدادی، فاطمه (۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر افزایش شاخص h و ارجاع به مقالات از نظر محققان برجسته دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور. *مجله پژوهشی حکیم*، ۱۴(۳)، ۱۳۰-۱۳۶.
- نصیری، ماریا؛ حسین پور، محمد؛ معرف‌زاده، عبدالحمید (۱۳۹۰). بررسی سرفصل برنامه تحصیلی دوره کاردانی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در آموزش عالی ایران. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۲(۴)، ۷۷-۸۸.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ نورمحمدی، حمزه علی (۱۳۸۶). *وضعیت تولیدات علمی ایران و کشورهای منطقه در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بر اساس آمار مؤسسه اطلاعات علمی*. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- نوروزی، علیرضا (۱۳۸۷). پیشنهاد یک استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی: برنامه آموزش کتابداری ایران اصلاح شود. *اطلاع‌یابی و اطلاع‌رسانی*، ۸، ۱۰.
- نوکاریزی، محسن (۱۳۸۳). بررسی برنامه‌های درسی کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۷(۲)، ۲۳-۵.
- ویمر، راجر دی؛ دومینیک، جوزف، آر (۱۳۸۴). *تحقیق در رسانه‌های جمعی*. مترجم کاووس سید امامی. تهران: سروش.
- یارمحمدیان، محمدحسین؛ بهرامی، سوسن؛ فروغی ابری، احمدعلی (۱۳۸۹). مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی. اصفهان: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان، صهبای دانش.

References

- Abrami, H. (1975). Starting point: blind knot of science education. *Letter from the Association of Iranian Librarians*, 32, 543-554

- Akhshik, S. (2018). Is this knot blind? Analysis and evaluation of knowledge and information science curricula from a cognitive and knowledge perspective. *Library and Information Research*, 9(1). (in Persian)
- Altbach, P. G. (1988). Comparative Studies in higher Education in: Postlethwaite: in (ed.) *The Encyclopaedia of Comparative Education and National System of Education*, 6-7.
- Amunga, B., & Khayesi, M. K. (2012). Library and Information Science Education in Kenya, an overview of potential and challenges. Available at: <http://dx.doi.org/10.1108/03074800710722/80> accessed September 2018.
- Ansari, F. (2005). Librarianship Training, Opportunities and Threats, Interviewer Farzad Dadras. *Book of the Month*, 90 & 91, 18-24. (in Persian)
- Asa Berger, A. (2004). *Methods of Media Analysis*. Translated by Parviz Ajlali. Tehran: Center for Media Studies and Research. (in Persian)
- Asadiyan, A., & Nowroozi Chakli, A. (2012). Analysis of the position and alignment of the curriculum of the master's degree program in science education in Iran's higher education system with the goals and priorities of the comprehensive scientific map of the country. *Research and writing of academic books*, 16(27) 99-120. (in Persian)
- Azadeh Tafreshi, F. (2005). Designing a library and information curriculum. *Book of the Months of Generality*, 90 & 91, 112-117. (in Persian)
- Bagheri, M. (2005). Necessity of revision of library and information education curriculum in Iranian universities (undergraduate and postgraduate courses). *Modern Educational Thought*, 2 & 3, 57-70. (in Persian)
- Bigdeli, Z., & Hamdipour, A. (2012). Content Analysis of the Bachelor of Linguistics and Informatics Program approved in 1996 and 2009. *Information Processing and Management Research*, 28(2), 283-304. (in Persian)
- Bineshpour, S. (2010). *Undergraduate Course Overview of Librarianship and Information Science with Entrepreneurial Attitude*. Master thesis. Enterprise Entrepreneurship Management Group. Faculty of Entrepreneurship. University of Tehran. (in Persian)
- Cheshmeh Sohrabi, M., Heidari, G. R., & Azimi Vaziri, A. (2017). From Librarianship to Information Science and Historiography: Historiography, the Fields of Formation, and the Evolution of the Field in Iran. *Library and Information Science*, 20(2), 3-41. (in Persian)
- Chubineh, M. (2011). *Comparative Study of Geography Education in the World*. Educational Research and Planning Organization. (in Persian)
- Cronin, B., Stiffler, M., & Day, D. (1993). The emergent market for information professionals: Educational opportunities and implications. *Library Trends*, 42(2), 257-276.
- Davarpanah, M. R., Fatahi, R., & Khosravi, A. R. (2009). A Survey of the Library and Information Society of Iran on the Name of the Course and Its Possibility to Review It. *Informatics*, 6(24), 3-31. (in Persian)
- Dayani, M. H. (1994). Curriculum Analysis and Performance of Librarian Students in Basic Sciences (Case Study). *Research and Planning in Higher Education*, 6, 73-94. (in Persian)
- Dayani, M. H. (2006). New Master's Program in Library and Information Science: Report of a Research Project. *Library and Information Science*, 9(4), 21-45. (in Persian)

- Dayani, M. H. (2011). Predicting the Implementation of the New Undergraduate Program in Librarianship and Information Science. *Librarianship and Information Science*, 55, 5-8. (in Persian)
- Dayani, M. H. (2011). The Challenges of Implementing a New Undergraduate Librarianship Program: Emphasizing New Lessons. *General Month Book*, 166, 20-27. (in Persian)
- Dayani, M. H. (1993). Evaluation of undergraduate library curricula. *Information Research and Public Libraries*, 11, 33-64. (in Persian)
- Dayni, M. H. (2000). Bachelor curriculum of Library and Information Science: Proposals for Transformation. *Library and Information Science*, 1(3), 1-20. (in Persian)
- Du Toit, A. S. (2015). Competitive intelligence research: An investigation of trends in the literature. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 5(2).
- Edegbo, W. (2011). *Curriculum development in library and information science education in Nigeria universities*. Issues and prospects library philosophy and practice available at <http://unlib.edu/lpp/> accessed July 2018.
- Fadaee, G., & Bremer, E. (2011). Faculty of Library and Information Science: Suggested Departments, Degrees, Trends, and Degrees. *Academic Librarianship and Information Research*, 55, 13-25.
- Fatahi, R. (2000). A Model for the Revision and Restructuring of the Library and Information Science Education. *Library and Information Science*, 30, 26-41.
- Fatahi, R. (2005). New Master of Library and Information Science Program. *Librarianship and Information*, 26-41.
- Fattahi, R. (1998). Ph.D in Library and Information science: Considerations about the conditions, characteristics and requirements of the theoretical and graduate competencies. *Library and Information science*, 4(1), 9-25. (in Persian)
- Fattahi, R., Bagloo, R. R., & Akhshik, S. (2014). *Transition and Opinion on the Past, Present and Future of Library and Information Science in Iran: A Look at the Formation, Achievements and Challenges of the Development of Knowledge and Information Science*. Shiraz: Regional Information Center for Science and Technology. (in Persian)
- Giannakopoulos, G., Kyriaki Manesi, D., & Zervos, S. (2012). Teaching Information as an Integrated Field: Assessing the Curriculum of the LIS Dept. *Education for Information*, 29, 163-18
- Hackenson, C., & Nelk, M. (2019). *Competitive intelligence for information professionals*. Translator Narges Oraee. (In Press)
- Hari, A., & Salemi, N. (2003). Evaluation of the homogeneity of teaching materials with the production and directing of works by faculty members of library and information science in Iran. *Psychology and Educational Sciences*, 67, 47-70) (in Persian)
- Hassanzadeh, M., & Ghayouri, Z. (2010). Viewpoints of the Library and Information Society about content change, education, and field titles. *Information Research and Public Libraries*, 16(3), 59-85.
- Hayati, Z. (2004). Library and Information Science Training in Iran: Past, Present and Future. *National Studies in Library and Information Organization*, 57, 25-41.

- Heydari, G. (2010). Renaming and teaching educational content in the field of librarianship and information science based on the core concept of this field and the prevailing paradigm of the present age: Developing a framework for thinking. *Library and Information Science Studies*, 1(6), 135-165. (in Persian)
- Heydari, G. (2011). Library and Information Science Education in Iran: Barriers and Solutions. *Library and Information Science*, 14(2), 71-105. (in Persian)
- Heydari, G. R. (2010). Librarianship and Information Science Education in Iran: Barriers and Solutions. *Library and Information Science*, 14(2), 71-106. (in Persian)
- Heydari, G. R. (2013). The Effect of Higher Education on the Focused Competencies of Bachelor of Science in Librarianship and Information Science: Case Study of Ferdowsi University of Mashhad. *Quarterly national studies on library and information organization*, 93, 30-50.
- Hohhof, B., & Chitwood, L. (2000). At a crossroad: Information professionals to intelligence analyst. *Information Outlook*, 4(2), 22-25.
- Jain, P. (2017). Delivery of library and information science curriculum: a joint endeavour among LIS educators and library practitioners at the University of Botswana. *Library Review*, 66(6/7), 482-504.
- Jalali Dizaji, A. (2014). Study of library and information curricula for undergraduate curriculum review at Allameh Tabatabai University. *Journal of Educational Psychology*, 10(31), 20-56. (in Persian)
- Jin, T., & Bouthillier, F. (2012). The integration of intelligence analysis into LIS education. *Journal of Education for Library and Information Science*, 130-148.
- Jokar, A., & Hamdipour, A. (2001). Need for the development of BA in librarianship and information science. *Library and information science*, 4(2), 9-25. (in Persian)
- Kajberg, L. (2008). The European LIS curriculum project: findings and further perspectives. *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie*, 55(3-4), 184-189.
- Kokabi, M. (2017). Review of the Master's Degree Program in Information Science and Dentistry Studies in Public Libraries. *Proceedings of the first national conference of critique of texts and books of humanities*. Volume One Professional Experiences Review. (in Persian)
- Kokabi, M. (1977). A lesson on the subjects of organizing materials. *Quarterly book*, 8(3), 57-69. (in Persian)
- Lancaster, F. W. W. (2000). Information Curriculum in Developed Countries. Translator Leila Mortezaie, *Information and Communication Research*, 16(1-2), 89-92.
- Malik, A., & Ameen, K. (2015). LIS Curriculum in Pakistan: A Comparison with IFLA Guidelines. *International Conference on Information Management and Libraries*, At Dept. of Information Management, University of the Punjab.
- Maune, A. (2014). Competitive intelligence: An exploratory literature review of its positioning. *Journal of Governance and Regulation*, 3(4). https://doi.org/10.22495/jgr_v3_i4_p6.
- Mesgarpour, B., Kabori, P., & Vasei, M., Nasiri, I. Aminpour, F., & Bamdadi, F. (2011). The factors influencing the increase of h indexes and references to articles from the viewpoint

- of the leading researchers of the medical universities of the country. *Hakim Research Journal*, 14(3), 130-136.
- Mohamadi, M., & Motaghi Dadgar, A. (2007). Comparative Study of the Master of Science in Library and Information Science of Public Universities and Islamic Azad University from 2002 to 2007. *Library and information science*, 40(41), 155-177.
- Mokhtari, H. (2005). Postgraduate course in Medical Librarianship and Medical Informatics. *National Studies in Library and Information Organization*, 62, 25-32. (in Persian)
- Mortezaie, L. (2000). Comparative Study of Postgraduate Studies in Library and Information Science in the United Kingdom, America, India and Iran. *Journal of Information Processing and Management*, 15(3-4), 3-16. (in Persian)
- Mortezaie, L. (2004). *Master of Science in Library and Information Science (Information Technology)*. Tehran: Agricultural Research, Education and Promotion Organization. (in Persian)
- Na Lampun, R., & et al. (1998). Curricula of Master Degree Library and Information Science Programs in Public Universities. Chiangmai: Chiang Mai University.
- Nagata, H., Toda, S., Itsumura, H., Koyama, K., Saito, Y., Suzuki, M., & Takakashi, N. (2006). Body of Professional Knowledge Required for Academic Libraries in Japan, in *Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006*, edited by C. Khoo, D. Singh & A. S.
- Nasiri, M., Hosseinpour, M., & Naghadzadeh, A. (2011). A Study of the Curriculum of the Associate Degree in Library and Information Science in Iranian Higher Education. *Curriculum Research*, 2(4), 77-88. (in Persian)
- Noruzi, A. (2008). Suggestion by a Librarian and Information Technician: Modify Iran's Librarian Education Program. *Information and Information Technology*, 8, 10. (in Persian)
- Nowkarizi, M. (2004). Review of curriculum of library and information science. *Library and information science*, 7(2), 5-23.
- Nowruz Chakli, A., & Nourmohammadi, H. A. (2007). *the status of scientific production of Iran and the countries of the region in 2005 and 2006 based on the statistics of the Institute of Scientific Information*. Tehran: National Research Policy Research Center of the country. (in Persian)
- Olumi, T. (2001). Assessment of the scientific status of MA and LIS at Tarbiat Modarres Universities, Tehran and Medical Sciences (1365-1973). *Psychology and Educational Sciences*, 62, 41-66. (in Persian)
- Oraee, N., Sanatjoo, A., & Ahanchiyan, M. (2018). *Visualization the Competitive intelligence field in the Mirror of Persian Publications: Scientometric Analysis*. *Scientometrics research scientific-research journal*, 5(1), 1-22. (in Persian)
- Ramirez, M. L. (2005). *A comparative study of bibliometric characteristics of competitive intelligence scholarly material in business and library science databases*. A Master's paper submitted to the faculty of the School of Information and Library Science of the University of North Carolina at Chapel Hill in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Library Science.

- Razaghi, N., & Ghaedi, M. (2016). Explaining the Factors Affecting Scientific Production (Case Study: Mazandaran University). *Executive Management journal*, 8(16), 63-86. (in Persian)
- Rostami, F., Gravandi, S., & Zarafshani, K. (2011). Phenomenology of Students' Experiences in Establishing a Business (Case Study: College Students at Agricultural and Natural Resources University of Razi University of Kermanshah). *Entrepreneurship Development*, 4(4), 87-105. (in Persian)
- Rukwaro, M., Bii, H., Amunga, B., & Khayesi, M. K. (2012). Library and Information Science Education in Kenya, an overview of potential and challenges. Available at <http://dx.doi.org/10.1108/03074800710722/80> accessed September 2018.
- Saladyanant, T. (2014). Library and Information Science Curriculum in Thai Universities Compared with IFLA Guidelines for Professional Library/Information Educational Programs. *Social and Behavioral Sciences*, 147, 120-125.
- Shahbazi, R. (2015). *Developing the Competency Model for Teaching Information Technology Based on the Analysis of Curriculum and Global Labor Market*, Ph.D. in Information Management, Faculty of Information Science and Dentistry, University of Tehran. (in Persian)
- Shahbazi, R., Fahimnia, F., & Hakimzadeh, R. (2014). Modern information technology-based career for today's graduate students in science and information science. *Journal of Academic Librarianship and Information Research*, 47(3), 229-250.
- Shelfer, K., & Goodrum, A. (2000). Competitive intelligence as an extension of library education. *Journal of Education for Library and Information Science*, 41(4), 352-361.
- Singh, B., & Tanwar, S. (2016). Competitive intelligence research: an academic literature review and classification. *International journal of economics and management science*, 2(1), 42-54.
- Surasiang, M., & Tuamsuk, K. (2002). A Curriculum Analysis of the Master of Library and Information Science Programs in Thailand. *Library and Information Science*, 20, 15-31.
- Tahrari, Z. (2006). The need to revise LIS education programs in line with the new skills needs of librarians and informers. *Quarterly book*, 65, 143-162. (in Persian)
- Tedley, C., & Tashakori, A. (2016). *The Basics of Combined Research Combining Quantitative and Qualitative Approaches*. Translation by Adel Azar, Saeed Gahanian. Tehran: Iranian Students Booking Agency. (in Persian)
- Varalakshmi, R. S. V. (2006). Educating 21st Century: A survey of Indian LIS Professionals and LIS Professionals and Alumni. In *A-LIEP*.
- Vital, Z. (1999). Educational issues of librarianship and information in universities. *Library and Information Science*, 2(1), 3-26.
- Wimmer, R. D., & Dominic, J. R. (2005). *Mass Media Research*. Translator by Kavus Seyed Emami. Tehran: Soroush.
- Yarmohammadian, M., Bahrami, S., & Foroughi Abri, A. A. (2010). *Management and Educational Planning*. Isfahan: Isfahan University of Medical Sciences, Sabah-e Danesh.